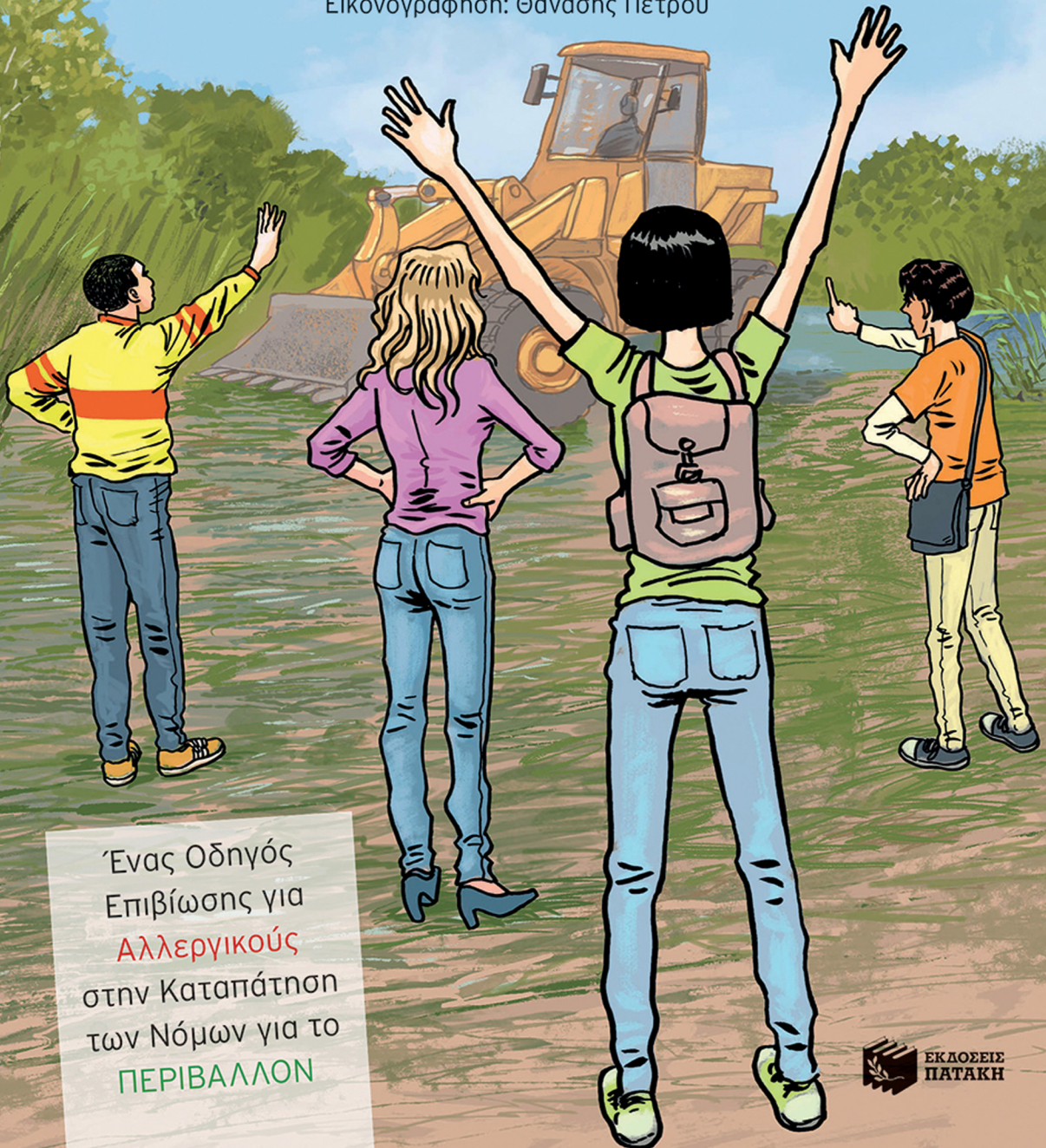

Ελένη Σβορώνου

ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΠΥΡΕΤΟΣ

Εικονογράφηση: Θανάσης Πέτρου

Ένας Οδηγός
Επιβίωσης για
Αλλεργικούς
στην Καταπάτηση
των Νόμων για το
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΕΛΕΝΗ ΣΒΟΡΩΝΟΥ

ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΠΥΡΕΤΟΣ

Ένας οδηγός επιβίωσης
για αλλεργικούς
στην καταπάτηση των νόμων
για το περιβάλλον

Εικονογράφηση: Θανάσης Πέτρου

Περιεχόμενα

Πρόλογος	9
Εισαγωγή	11
Προοίμιο	15
1. Δικαίωμά μου να ρωτήσω, υποχρέωσή σου να απαντήσεις! ...	21
2. Κοινή λογική: ένα σούπερ εργαλείο AntiSOKIN!	31
3. Με αγάπη, εμείς!	39
4. Έναν Συνήγορο γρήγορα!	45
5. Η υπογραφή σου έχει δύναμη!	53
6. Σας ζητάει κάποιος πολίτης, κ. υπουργέ!	63
7. Παραβιάζοντας ανοιχτές πόρτες	71
8. Σε ζητούν στο Τοπικό Συμβούλιο Νέων!	77
9. Συνελήφθη ο ένοχος!	83
Παράρτημα	89
Γλωσσάρι	95

Πρόλογος

Τα παλιά τα χρόνια, όταν ήμουνα μικρή και πήγαινα στο δημοτικό, επέστρεφα κάθε μέρα απ' το σχολείο στο σπίτι μου μέσα από το Ζάππειο. Μαζί με τις κολλητές μου, την Ελένη και τη Λίζα, υποφέραμε από σοβαρή αλλεργία σε καθετί που βρόμιζε τους δρόμους και ενοχλούσε τα ζώα που ζούσαν στη φύση ή στα πάρκα της πόλης.

Παθαίναμε αλλεργικό SOKIN όταν βλέπαμε περαστικούς να πετάνε σκουπίδια ή αποτσίγαρα στον δρόμο. «Καλέ κύριε, σας έπεσε ένα χαρτάκι». Αν μας απαντούσε «μα είναι σκουπίδι, δεν το θέλω», τότε το χώναμε γρήγορα στην τσέπη του και τρέχαμε βολίδα να εξαφανιστούμε. Βάζαμε φωνές στους οδηγούς που πάρκαραν πάνω στις ρίζες δέντρων. Εμποδίζαμε άλλα παιδιά να πετάνε πέτρες στις χελώνες του Ζαππείου και στα βατραχάκια που τότε ζούσαν στη λιμνούλα με το άγαλμα του μικρού ψαρά.

Το πιο SOKIN, όμως, ήταν πως αυτή τη φοβερή μας αλλεργία τη ζούσαμε σχεδόν μόνες μας. Λίγοι περνούσαν τις ίδιες αγωνίες με εμάς. Δεν υπήρχαν τότε οδηγίες και νόμοι για να μπορείς να σταματήσεις τα περιβαλλοντικά εγκλήματα που έβλεπες να συμβαίνουν μπροστά στα μάτια σου. Υπήρχαν λίγες οργανώσεις για να σε βοηθήσουν, όπως το WWF, όμως τι να πρωτοπρολάβουν να κάνουν;

Σήμερα, τα πράγματα είναι πολύ καλύτερα. Οι νόμοι που προστα-

τεύουν το περιβάλλον είναι ένα δυνατό φάρμακο για τις πληγές που ανοίγει στη Γη η καταστροφή των θαλασσών, των δασών και των ποταμών. Το πιο δυνατό, όμως, φάρμακο, εκείνο που θεραπεύει μια για πάντα την περιβαλλοντική αδικία, είναι τελικά η συσπείρωση: η συστράτευση όλων όσοι υποφέρουμε από τη φοβερή αυτή αλλεργία, ώστε μαζί να κρατήσουμε ζωντανό και υγιή τον πλανήτη!

Αυτό το ωραίο βιβλίο της Ελένης Σβορώνου είναι η καλύτερη συνταγή θεραπείας της περιβαλλοντικής αδικίας: η συλλογική δράση όσων ατομικά απογοητεύονται από τις καταστροφές που βλέπουν τους κάνει όλους δυνατούς περιβαλλοντικούς αγωνιστές.

Θεοδότη Νάντσου
Επικεφαλής περιβαλλοντικής πολιτικής,
WWF Ελλάς

Εισαγωγή

Αυτό που κρατάς στα χέρια σου δεν είναι απλώς ένα βιβλίο, είναι ένα φάρμακο. Χορηγείται με συνταγή γιατρού. Προσοχή στις οδηγίες χρήσης!

Τέσσερα παιδιά που πάσχουν από μια σπάνια αλλεργία, τη SOKIN, μπαίνουν στο φαρμακείο για να αγοράσουν το φάρμακό τους. Και βγαίνουν με αυτόν τον οδηγό επιβίωσης. Γιατί όταν πνίγεσαι, όταν σε πνίγει το δίκιο, θέλεις άμεση ανακούφιση! Κι αυτή έρχεται με τη δράση που σου προτείνει αυτό το βιβλίο.

Εδώ, λοιπόν, θα βρεις τους τρόπους που υπάρχουν για να αντιδράσεις όταν βλέπεις γύρω σου το τοπίο -την εξοχή ή την πόλη- να αλλάζει... ύποπτα!

Η «επίσημη» ονομασία για τις περιπτώσεις που εννοούμε είναι «καταπάτηση του δημόσιου χώρου». Πιο απλά, μιλάμε για τις περιπτώσεις που κάποιος ρυπαίνει, χτίζει, μπαζώνει, κόβει δέντρα και γενικά αυθαιρετεί. Κι αυτό μπορεί να συμβαίνει έξω από το παράθυρό σου, στη γειτονιά, στο χωριό, στην πόλη σου, στο βουνό, στο δάσος, στη λίμνη, παντού στον δημόσιο χώρο.

Και γιατί να νοιαστείς για το περιβάλλον; Στο κάτω κάτω μπορεί να μην είσαι ο τύπος που παθιάζεται με την άγρια φύση, τις αρκούδες, τους λύκους, τα δάση και τα ποτάμια. Ωστόσο, περιβάλλον είναι

στ' αλήθεια ό,τι μας περιβάλλει. Είναι και τα ξεχασμένα ρέματα της πόλης και το πάρκο και η πλατεία. Είναι ο χώρος που ζούμε, ο αέρας που αναπνέουμε, το νερό που πίνουμε. Είναι... εμείς. Μας μοιάζει και του μοιάζουμε.

Νόμοι για την προστασία του περιβάλλοντος υπάρχουν πολλοί. Το πρόβλημα είναι ό,τι συχνά δεν εφαρμόζονται. Κι αυτό περνάει απαρατήρητο.

Τελικά, υπάρχει λόγος και τρόπος να δράσεις για το περιβάλλον; Υπάρχει τρόπος να πας πέρα από το «κάνω ανακύκλωση και κλείνω τη βρύση όταν πλένω τα δόντια μου»; Είναι σημαντικά κι αυτά, αλλά τι να το κάνεις όταν την ώρα που εσύ κλείνεις τη βρύση ένας υγρότοπος μπαζώνεται, χτίζεται και τελικά εξαφανίζεται; Μαζί του εξαφανίζεται και το νεράκι που αποθηκεύει στην επιφάνειά του και κάτω από το έδαφος. Μόνο το κλείσιμο της βρύσης, λοιπόν, δεν αρκεί.

Ο οδηγός αυτός είναι για σένα που θέλεις (ή δεν έχεις σκεφτεί ακόμη ότι θέλεις) να εκφράσεις τη γνώμη σου, να αντιδράσεις στις αυθαιρεσίες εις βάρος του περιβάλλοντος, της υγείας σου και της ποιότητας ζωής σου.

Απευθύνεται σε εσένα, ατομικά, αλλά και στην ομάδα σου, αν τυχόν είσαι μέλος ομάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο σχολείο σου ή μέλος άλλης ομάδας ενεργών πολιτών. Όλοι οι τρόποι δράσης

που αναφέρονται στο βιβλίο είναι κατάλληλοι για ανηλίκους! Μπορείς να τους εφαρμόσεις. Προσφέρονται για υποθέσεις τοπικού ενδιαφέροντος, κυρίως, και για συλλογική δράση. Μπορείς να δράσεις και ατομικά, αλλά αν στ' αλήθεια αποφασίσεις να ταραξείς τα νερά για μια υπόθεση, θα χρειαστείς και άλλους μαζί σου.

Σε κάθε περίπτωση, ελπίζουμε, με τον οδηγό στην τσέπη, να αρχίζεις να «διαβάζεις» το περιβάλλον και τις αλλαγές που βλέπεις γύρω σου με άλλο μάτι. Με το μάτι του ανθρώπου που μπορεί να ρωτήσει, να μάθει, να παρέμβει.

Ευχαριστώ πολύ τη συνάδελφο Άννα Βαφειάδου για τις πολύτιμες παρατηρήσεις της.

Ε.Σ.

Προοίμιο

ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ

Όνομα φαρμάκου: **AntiSOKIN**

Αντιαλλεργικό. Θεραπεύει τα συμπτώματα του **SOKIN**.
Για παιδιά κάτω των 11 ετών:
Σε ταμπλέτες των 100 mg ή σε σιρόπι των 500 ml.
Για εφήβους, νέους και ενήλικες:
Βιβλίο τσέπης.

Χορηγείται με συνταγή γιατρού.

Περιγραφή

συνδρόμου **SOKIN**:

«**S**pyrakia**V**gazo**O**tan**K**atapatountai
oI**N**omoi**P**rostasiastou**P**erivallontos»

Ενδείξεις: Φλύκταινες, κνησμός, άλλες δερματικές παθήσεις ή αίσθημα καύσου σε περιπτώσεις καταπάτησης νόμων.

Δοσολογία: Ένα ή περισσότερα κεφάλαια, ανάλογα με την περίπτωση. Δρα αμέσως μετά την ανάληψη δράσης εκ μέρους του ασθενούς. Τα συμπτώματα υποχωρούν αμέσως. Ενδεχόμενο υποτροπιασμού μέχρι τελικής νίκης.

Αντενδείξεις: Αίσθημα παράλυσης, υπόταση και απώλεια των αισθήσεων ενώπιον εκπροσώπων των αρχών ή ατόμων που φέρουν σύμβολα εξουσίας.

Προσοχή: Μην υπερβαίνετε τη συνιστώμενη δόση. Κίνδυνος μετάλλαξης σε σούπερ ενεργό πολίτη. Κίνδυνος ανατροπής του κόσμου.

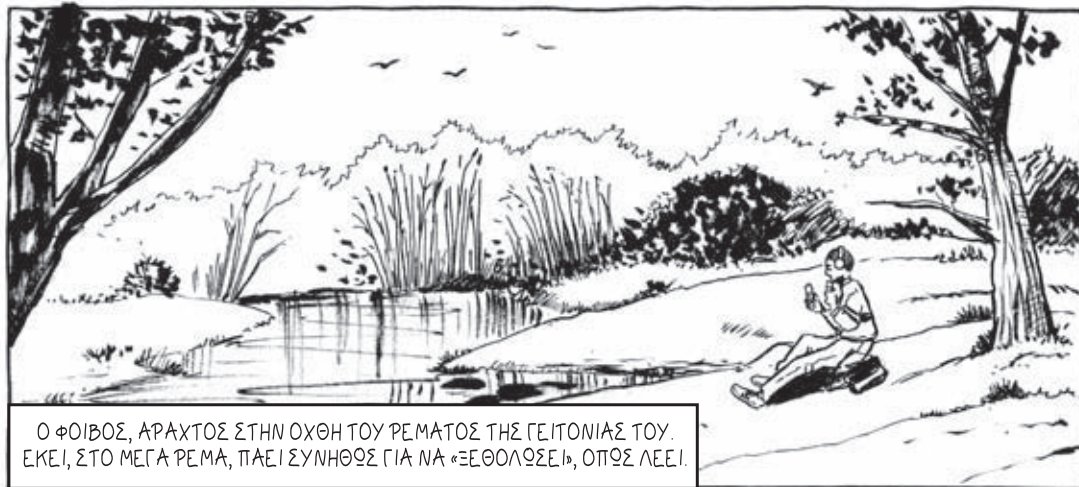
Φυλάσσεται μακριά από άτομα που δεν πιστεύουν στη δημοκρατία ή στην τήρηση των νόμων.

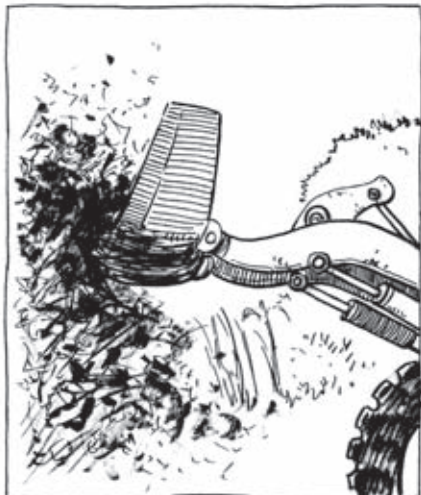

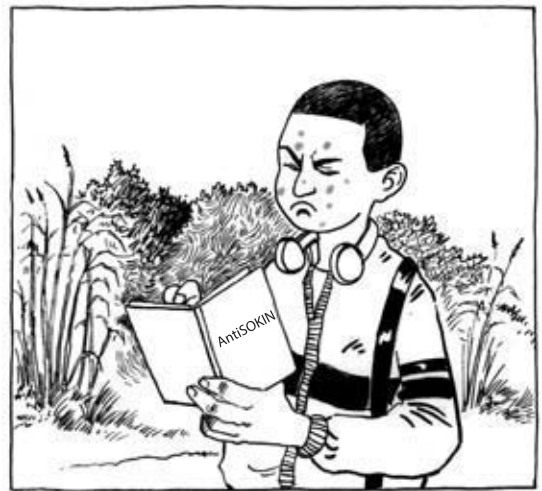
Δικαίωμά μου
να ρωτήσω,
υποχρέωσή σου
να απαντήσεις!

ΓΡΟΥΝΓΚ

ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΣΤΙΓΜΗ.

Το δικαίωμα στην πληροφόρηση

Τίποτα δεν είναι τόσο σημαντικό, αν θες να έχεις λόγο σε αυτά που συμβαίνουν γύρω σου στο περιβάλλον και στον δημόσιο χώρο, όσο η πληροφόρηση.

Εννοούμε έγκυρη πληροφόρηση.

Μια δημοσιογραφική πληροφορία, ένα δημοσίευμα στην εφημερίδα, έντυπη ή ηλεκτρονική, δεν αρκεί για να είσαι πληροφορημένος. Αν το απέναντι παρκάκι ξηλώνεται για να γίνει πάρκινγκ, κι εσύ στεναχωριέσαι γιατί εκεί έπαιζες ποδόσφαιρο ή έκανες σκέιτμπορντ και θέλεις να εκφράσεις άποψη, δεν αρκεί να επικαλεστείς ένα δημοσίευμα που γράφει «Ντροπή, μας παίρνουν το πάρκο»!

Πρέπει να τεκμηριώσεις την άποψή σου με πληροφορίες που θα σου δώσουν έγκυρες πηγές. Να δεις καταρχάς αν όλα γίνονται σύμφωνα με τον νόμο.

Ευτυχώς έχει κατοχυρωθεί το δικαίωμα των πολιτών στην πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία.

Από το 1995, με υπουργική απόφαση,¹ είναι δικαίωμα όλων των ανθρώπων να απαιτούν από τα γραφεία του κράτους πληροφορίες σχετικά με το περιβάλλον.

Αυτή η υπουργική απόφαση ήταν υποχρέωση της Ελλάδας από τη νομοθεσία της ΕΟΚ, όπως λεγόταν τότε η Ευρωπαϊκή Ένωση.² Λίγα χρόνια αργότερα, υπογράφεται η Σύμβαση του Άαρχους και η «Οδηγία για την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα».

1. Η «Κοινή Υπουργική Απόφαση», όπως λέγεται, είναι η ΚΥΑ 77921/1440/1995 για την «Ελεύθερη πρόσβαση του κοινού στις δημόσιες αρχές για πληροφορίες σχετικά με το περιβάλλον».
2. Οδηγία 90/313/ΕΟΚ.

Η σύμβαση υπογράφεται από την Ελλάδα και κυρώνεται με νόμο το 2005¹.

Ο νόμος αυτός ορίζει ότι είναι δικαίωμά σου να ζητάς πληροφορίες από τα γραφεία του κράτους και είναι υποχρέωσή τους να σου δίνουν τις πληροφορίες αυτές (άρθρο 4). Δε χρειάζεται μάλιστα καν να κατοικείς κοντά στην περιοχή για την οποία ενδιαφέρεσαι. Μπορεί να ζεις στην Αθήνα και να ενδιαφέρεσαι για τον υγρότοπο της Κερκίνης. Οι τοπικές αρχές είναι υποχρεωμένες να σου δώσουν τις πληροφορίες.

Ο νόμος, μάλιστα, πάει δυο βήματα παραπέρα. Πρώτον, ορίζει ότι τα γραφεία του κράτους είναι υποχρεωμένα να ενημερώνουν τους πολίτες για τα περιβαλλοντικά θέματα έτσι κι αλλιώς, ακόμη και χωρίς να ζητήσει κανείς αυτή την πληροφόρηση: «Είναι υποχρέωση των δημοσίων αρχών να συλλέγουν και να διαχέουν την πληροφόρηση χωρίς να απαιτείται ιδιαίτερη αίτηση εκ μέρους του κοινού» (άρθρο 5).

Δεύτερον, ο νόμος ορίζει ότι οι αρχές πρέπει να ζητήσουν τη γνώμη των πολιτών, πριν ληφθεί μια σοβαρή απόφαση για περιβαλλοντικά ζητήματα. Προβλέπει δηλαδή τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη των αποφάσεων. Ετοιμάζεται ένα σχέδιο, μια δραστηριότητα, ένας νόμος που αφορά το περιβάλλον; Πρέπει να ζητηθεί η άποψη των πολιτών. Να υπάρξει συζήτηση. Ηλεκτρονική ή με άλλους τρόπους.

Για θέματα τοπικού ενδιαφέροντος, η γνώμη των πολιτών μπορεί να ζητηθεί με πολλούς τρόπους: με ένα κάλεσμα για συζήτηση, με ερωτηματολόγια, με επιστολές κτλ. Για παράδειγμα, ο δήμαρχος της περιοχής που ζει ο Φοίβος θα μπορούσε να καλέσει τους δημότες και να συζητήσει το πρόβλημα, τις πλημμύρες του ρέματος, να παρουσιάσει τα σχέδιά του για την αντιμετώπισή τους και οι πολίτες να εκφράσουν τη γνώμη τους. Κι έτσι θα μπορούσε κι ο Φοίβος να πει αυτά που έχει μάθει στο σχολείο για τον ρόλο του δάσους και της βλάστησης στην προστασία από τις πλημμύρες. Και κάποιος πολιτι-

1. ΦΕΚ Α' 303/13.12.2005.

στικός σύλλογος θα έφερνε φωτογραφίες να δείξει πώς ήταν το ρέμα και πώς «μίκρυνε» μέσα σε λίγα χρόνια. Και η παρέα του Φοίβου θα έδειχνε τους χάρτες της περιοχής που δείχνουν πόσο έντονο είναι το πρόβλημα της άναρχης και αυθαίρετης δόμησης (βλ. παρακάτω) κτλ. Και θα βρισκόταν μια πιο λογική λύση. Αυτή είναι η «συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων», αλλά σπάνια τη βλέπουμε να γίνεται πράξη! Πρέπει λοιπόν να τη διεκδικούμε.

Μιλάμε πάντα για θέματα τοπικού ενδιαφέροντος. Γιατί για τα μεγάλα ζητήματα που αφορούν όλη τη χώρα υπάρχει ευτυχώς η πρωτοβουλία «Ανοιχτή Διακυβέρνηση», που είναι ένα σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση, της συμμετοχής του κοινού και του διαλόγου. Για την ιστοσελίδα της διαβούλευσης Opengov.gr όμως θα μιλήσουμε παρακάτω, όταν η Λυδία αποφασίσει να ασχοληθεί με ένα τόσο μεγάλο θέμα!

ΓΙΑ ΝΑ ΣΚΕΦΤΕΙΣ

«Κύριε δήμαρχε Κορινθίων, μπορούμε παρακαλώ να έχουμε τη μελέτη για το υπόγειο πάρκινγκ που σχεδιάζετε; Θέλουμε να βγάλουμε φωτοτυπίες».

«Μπα όχι! Δε γίνεται, κυρία μου. Δε δίνουμε τη μελέτη. Καλή σας μέρα».

Κάπως έτσι θα έγινε αυτός ο διάλογος δημάρχου και πολίτη το 2005 (υπόθεση Συνηγόρου του Πολίτη 20.328/2005).

- *Παραβίασε τον νόμο για την πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφόρηση ο κύριος δήμαρχος; Τι λες; Ποιες από τις παραπάνω συμβάσεις, νόμους, υπουργικές αποφάσεις θα επικαλεστείς για να δικαιολογήσεις την απάντησή σου;*

ΜΙΚΡΑ ΜΥΣΤΙΚΑ

Ζήτησε να μάθεις ποια είναι η αρμόδια αρχή για την αλλαγή στο περιβάλλον που σου προκαλεί ερωτηματικά, εκνευρισμό, αντίδραση... αλλεργία SOKIN!

Να είσαι καλόπιστος και ευγενικός στις επαφές σου. Όλοι θέλουν το καλό και το δίκαιο. Ξεκίνα με αυτή την αρχή.

Δεν κατηγορείς κανέναν. Ερευνάς με καλή πίστη. Ασκεείς το δικαίωμά σου στην πληροφόρηση και στη διαβούλευση (δηλαδή τη συζήτηση για ένα περιβαλλοντικό θέμα).

Δράσε με την Περιβαλλοντική Ομάδα του σχολείου σου, με την τοπική περιβαλλοντική οργάνωση ή με άλλη κοινότητα ενεργών πολιτών. Δεν μπορεί κανείς να τα ξέρει όλα. Χρειάζεται ομάδα. Και καλή έρευνα.

Στην έρευνά σου θα χρειαστεί να συνδυάσεις στοιχεία από πολλές πηγές και να βεβαιωθείς ότι είναι σωστά. Θυμήσου: ότι δημοσιεύεται (στο διαδίκτυο ή σε εφημερίδες και περιοδικά) δε σημαίνει απαραίτητα ότι είναι και σωστό.